

Husdyrbruget 1896.

Af Statskonsulent Axel Appel.

Det forløbne Aar bragte ikke det danske Landbrug Opgang i Priserne paa dets Hovedexportartikler: Smør, Flæsk og Kreaturer, tværtimod! Pris-Barometret staar vedvarende lavt, vi ere stadig i Bølgedalen, og vi gjøre aabenbart bedst i at slaa os til Ro med — og indrette os paa — at dér blive vi foreløbig. Afsætningsforholdene for levende Kreaturer ere vedvarende vanskeliggjorte og indskrænkede og tilmed højst usikre, og de have, paa Grund af spredte Tilfælde af Mund- og Klov-syge blandt Kvæget, i det sidste Aar snarest forværret sig. Det har derfor ogsaa i 1896, som i de sidst foregaaende Aar, været meget vanskeligt at drive et lønnende Husdyrbrug. Synderlig lyse ere Fremtidsudsigterne ikke for Øjeblikket, men vi ere jo ikke forvænnede i de senere Aar.

Selve Vilkaarene for Produktionen i 1896 have imidlertid, med Henblik paa Ernæringsforholdene for vore Husdyr, som Helhed ingenlunde været slette. Til Vinterunderholdet i 1895—96 var der rigelige Foderbeholdninger af Halm og Hø og tildels af Roer. For Roernes Vedkommende var der, endog efter en meget rigelig Fodring, adskillige Steder til Overflod, da man stod ved Udbindingstid, men selvfølgelig vare de Tilfælde langt talrigere, hvor Roerne slap for tidlig op, hvilket jo desværre ingenlunde var noget særegent for forrige

Vinter. Kraftfoderforbruget har omtrent været som de foregaaende Aar, dog som Helhed næppe saa stort, men forskjelligt efter de forskjellige Egne og Forhold. —

Der er opfodret meget Korn og Majs og mange Oliekager. Af disse tiltager Brugen af Solsikke- og Bomuldsfrøkager stærkt. Dog er der muligt i Aarets sidste Maaneder opfodret en ikke ringe Mængde Rapskager, da Solsikkekagerne baade vare knappe og dyre. Melasse er anvendt i ret betydelig Udstrækning — ogsaa til Svin og synes til disse at være et meget godt og billigt Fedningsemne sammen med den billige Majs. —

Mælkeudbyttet i Vinteren 1895—96 var gennemgaaende særdeles tilfredsstillende. Vinteren var meget mild, og Foraaret kom tidligt. Allerede i April saa man Kvæg ude, og omkring ved 1ste Maj var Udbinding almindelig, og der var Overflødighed af Græs. Dog blev Sommeren for mange Egne i Landet mindre gunstig baade overfor Græsmarkerne og Grønfoderafgrøderne. Den blev mangfoldige Steder saa tør, at al Græsvæxt visnede i Juli, og de afsvedne Græsmarker ydede i Juli og tildels August kun en tarvelig Underholdning for Kvæget. Hertil kom, at paa de samme Egne mislykkedes Grønfoderafgrøderne mere eller mindre, hvilket alt i alt bevirkede en mangelfuld Sommerernæring med deraf følgende Mindreudbytte i Mælk. — Men, som nævnt tidligere, vare Forholdene her meget forskjellige. Paa andre Egne faldt Tordenbygerne saa rigelig og saa jævnlig, at der var rigeligt Græs og stærkt fyldende Grønfoderafgrøder. — I August Maaned kom der Landeregn, og det hjalp selvfølgelig, men mindre gunstigt Vejr i Efteraaret medførte, at Kvæget led en Del, selv om Græsset nu var rigeligt. Hvor man i de af Tørke hjemsøgte Egne ikke støttede Kvægets Ernæring ved Kraftfoder og Grønfoder, der blev Sommerudbyttet kummerligt og dermed Aarsudbyttet tarveligt.

Ligesom den helt gennemførte Sommerstald-

fodring faar færre og færre Udøvere, saaledes vinder den delvise Sommerstaldfodning mere og mere Terrain. Den er ogsaa — hvor ikke særlige Forhold modsætte sig dens Anvendelse eller overflødiggjøre den — uundværlig, hvor man sætter sig som Opgave: En stor og en lønnende Mælkeproduktion. Det gaar ikke an at lade »fem være lige« med Hensyn til vort Kvægs Sommerernæring. Produktionen bliver for dyr, og vi faa ikke Malkeevnen udviklet hos vort Kvæg, selv med et nok saa dygtigt Arbejde paa Avlens Omraade, naar ikke vi tage den i fuld Brug hele Aaret rundt, altsaa ogsaa Sommeren igjennem.

Roedyrkningen tiltager! Dette er ensbetydende med Fremskridt! Vi bør lægge al mulig Vægt paa store, billige Afgrøder af Græs, Grønfoder og Roer, thi saadanne ere Hovedbetingelser for stor og billig Fremstilling af dyriske Produkter, Hovedprodukterne i Nutids-Landbruget. Men derfor er det af saa stor Vigtighed som nogen Sinde, at vi blive dygtige Plante-Avlere, thi fra Jorden skulle vi dog hente Raastofferne, den er den egentlige Frembringer. Der er slet ingen Tvivl om, at den danske Mælk kan produceres betydelig billigere, end nu er Tilfældet, naar vi bl. a. sørge for at skaffe rigelige og billige Raastoffer, og dette er muligt for de Flestes Vedkommende. Roedyrkningen tiltager, men endnu ikke i Forhold til dens Betydning.

Høhøsten var »over Middel«, og Afgrøden blev godt bjærget. En Del Hø medgik til Fodring af Køerne i Sommerhalvaaret. Roerne savnede Væde, men der er dog mange Steder avlet gode Afgrøder, saa Udsigterne for indeværende Vinters Fodring vare vel som Helhed jævnt gode i Efteraaret. Kvæget kom paa Stald i meget forskjelligt Huld, alt efter som Græsningen havde været; dette giver sig atter Udslag i Mælkeudbyttet i indeværende Vinter. Paa de lidet fyldende Vaarsædsafgrøder bøder jo den gode Avl af Vintersæd, men det vil dog

komme til at knibe paa ikke faa Egne med Halmen. Paa Vintersædens Fylde vise de tørre Somre sig ikke at kunne indvirke nær saa meget, som paa Vaarsædens, et Forhold af ikke uvæsentlig Betydning for vort Kvæghold.

Af Handelsfoderstofferne: Klid og Oliekager har der været en lidt større Overskudsindførsel end i forrige Landbrugsaar, saaledes som følgende Talstørrelser udvise:

	Klid.	Oliekager.	Ialt.
	Pd.	Pd.	Pd.
I 1891—92....	172.680187	121.616256	294.297443
- 1892—93....	176.737702	136.761813	313.499515
- 1893—94....	222.032873	154.839000	376.871873
- 1894—95....	182.688732	189.155400	361.844132
- 1895—96....	158.542524	209.186365	367.728889

Dette er en Opgang i Overskudsindførslen af godt 6 Mill. Pd., fremkommen ved en Nedgang for Klidens Vedkommende af 24 Mill. Pd. og en Opgang for Oliekagerens af 30 Mill. Pd., og det er en Forandring, der aabenbart peger hen paa en billigere Produktion baade af Mælk og Kjød, og som man derfor kun kan iagttagende med Tilfredshed. Den betegner utvivlsomt under de nuværende Forhold et økonomisk Fremskridt paa Fodringens Omraade.

Overskudsindførslen af Korn var mindre end ifjor, men ikke saa meget mindre, som man kunde have ventet efter de lave Priser paa Flæsk og Kjød. I 1895—96 var den 793.98 Mill. Pd. mod 831.50 Mill. Pd. i 1894—95.

Priserne paa Kraftfoder, der jo spille en meget stor Rolle overfor en rentabel dyrisk Produktion, have været noget højere end i 1895, særlig i de sidste Maanedier af Aaret, og Mange have iaar udsat deres Kraftfoderindkjøb alt for længe i Haab om lavere Priser. Med de højere Priser paa Korn fulgte en Prisforhøjelse af

Handelsfoderstofferne. Solsikkekager have iøvrigt været vanskelige at erholde sidst paa Aaret, og som Følge deraf ikke billige.

Hvor man har et godt Kvæghold og fodrer fornuftig, altsaa hvor man »følger med« og passer paa, have Betingelserne for en lønnende Smørproduktion været nogenlunde, og det har absolut været den bedste Produktionsgren og den eneste, der har givet et ret tilfredsstillende Udbytte. Den økonomiske Fodring af vort Malkekvæg bliver et stedse større Spørgsmaal i Landhusholdningen. 1896 har i Literaturen bragt megen Kritik, men forholdsvis liden Klarhed vedrørende Fodringsspørgsmaalet. Det er at haabe, at saavist som der er grumme meget at indhente endnu med Hensyn til økonomisk Fodring — baade Vinter og Sommer — at Kritiken da udøves saaledes, at den ikke blot river ned, men ogsaa bygger op, at den ogsaa peger paa, hvad der skal sættes i Steden for det, som der, med en vis — ej fuldt begrundet — Flothed, forkastes. I god og glædelig Overensstemmelse med det stigende Forbrug af Oliekager staar en betydelig Stigning i Smørproduktionen. Overskudsudførslen har været 90.267108 Pd., altsaa større end nogensinde tidligere, og Smørpriserne have, i Forhold til Priserne paa Flæsk og Kjød, været særdeles gode. Med de nuværende Priser vil og maa Mælkeridriften brede sig endnu mere.

Hvad Svineholdet angaar, der er saa nær knyttet til Mælkeribruget, da har 1896 været ringere end sin Forgænger. Lavere Priser paa Flæsk og højere Priser paa Korn har været Forholdet. Særlig vare Flæskepriserne lave i Aarets første 4 Maaneder. De gik godt op i Maj, men faldt hurtig igjen. De jyske Andelsslagteriers Fællesnotering for 1ste Klasses Flæsk har i Gjennemsnit i 1895—96 været 29₇₅ Øre pr. Pd. mod 32 Øre. i 1894—95. Extra gjennemsnitsprisen var 31₈₅; for Slagelse Andelsslagteries Vedkommende 33₀₀ Øre. — Trods denne følelige Nedgang i Priserne er Produktionen dog

tiltaget i ikke ringe Grad. Men vi ere nu komne paa det Punkt, at Udførsel af levende Svin tilhører Fortiden. I sidste Landbrugsaar har den kvartalsvise Ind- og Udførsel stillet sig saaledes:

	Indførsel.	Udførsel.
	Stkr.	Stkr.
Oktober Kvartal 1895.....	714	9182
Januar » 1896.....	849	»
April » »	3110	»
Juli » »	1248	1

Med Forbudet af 16. Decbr. 1895 mod Udførsel af evende Svin til Tyskland er vor Export ophørt. Vor Overskudsudførsel af Svin i 1895—96 er derfor ogsaa kun 3262 Stkr., et hidtil ukjendt Forhold.

I Hvad Overskudsudførsel af Svineavlprodukter i sin Helhed angaar, da har Aaret været udmærket, hvilket følgende Tal vise, ligesom disse ogsaa tydelig angive de store Svingninger, der have været i Maaden, hvorpaa vor Export af Svineavlprodukter gennem de sidste 10 Aar er foregaaet:

	Levende Svin. Flæsk og Skinker.	
	Stkr.	Mill. Pd.
I 1886—87.....	249132	28.00
- 1887—88.....	60377	59.80
- 1888—89.....	21536	65.40
- 1889—90.....	64737	58.60
- 1890—91.....	197087	56.40
- 1891—92.....	199731	71.40
- 1892—93.....	53992	76.50
- 1893—94.....	82632	85.10
- 1894—95.....	173216	99.43
- 1895—96.....	3262	139.76

Det er en Nedgang fra forrige Aar i Overskudsudførslen af levende Svin af 170000 Stkr. og en Opgang for Flæskets Vedkommende af ca. 40 Mill. Pd.

Beregnes Overskudsudførslen af Svineavlprodukter i salgbart Flæsk faaes følgende:

	Af levende Svin.	Af slagtede Svin.	Tilsammen.
	(1 Svin = 120 Pd.)	(Flæsk og Skinker.)	
	Mill. Pd.	Mill. Pd.	Mill. Pd.
I 1886—87.....	29 90	28.00	57.90
- 1887—88.....	7.20	59.80	67.00
- 1888—89.....	2.50	65.40	67.90
- 1889—90.....	7.80	58 60	66.40
- 1890—91.....	23,50	56 40	79.90
- 1891—92.....	24,00	71.40	95.40
- 1892—93.....	6.50	76.50	83.00
- 1893—94.....	9.90	85.10	95.00
- 1894—95.....	20.80	99.43	120.23
- 1895—96.....	0.39	139.76	140.15

Opgangen er ca. 20 Mill. Pd., og det synes saaledes, at trods de yderst lave Priser kan Svinefedningen endnu lønne sig. Antallet af Slagterier er i 1896 yderligere forøget, særlig paa Fyen og Sjælland.

Pattegrise have været billige til Priser fra 3—10 Kr., hyppigst omkring ved 4—5 Kr. Stk.

Handelen med levende Kvæg er stadig stærkt trykket af hæmmende Udførselsforbud. Desværre er der ingen Udsigt til Bedring paa dette Omraade; vi maa snarere forberede os paa, at det snart umuliggjøres os at udføre Kvæg i levende Tilstand. Udbrud af Mund- og Klovsyge i Sorø Amt i April Maaned medførte, at vi, for dog at bevare den med 10 Dages Karantæne belastede Udførsel fra det øvrige Land maatte, efter Tysklands Anmodning, forbyde al Udførsel af klovbærende Dyr fra Sjælland samt afspærre Øerne fra Jylland. At dette har generet, særlig Sjællænderne, er indlysende. Den 17 Juli ophævedes Forbudet af 21 April mod at overføre klovbærende Dyr fra Fyen, Lolland-Falster osv. til Jylland, mens Forbudet mod al Udførsel fra Sjælland vedblivende staar ved Magt. I Aarets sidste Maaneder er desuden al Udførsel forbudt fra Lolland og Langeland, grundet i Udbrud af Mund- og Klovsyge i de paagjældende Landsdele. Fra Autoriteternes Side er der taget meget energiske Forholdsregler mod Sygdommens Spred-

ning og med Held. — At Sverrig, saa saare vi fik et Tilfælde af Mund- og Klovsyge, lukkede for Danmark, det var ikke mere, end vi kunde vente.

Af Levekvæg er det kun Kælvekøer og Kælvekvier, der have kostet nogenlunde ordentlige Priser. Priserne paa 1ste Kl. fyenske Kælvekøer have dog efter Markedsberetningerne, i »U. f. L.«, fra Odense, været 20 Kr. lavere sidste Efteraar end i 1895, nemlig 230—240 Kr. imod 250—260 Kr. forrige Efteraar. Gode 1ste Kl. jydsk Kælvekvier have kostet op til 200 Kr. Stk. Magert Kvæg har i Forhold til det fedede kostet nok, men iøvrigt have Priserne paa dette været meget lave. Græskvæget i Foraaret blev ret godt solgt.

Fedningen har, som Regel, givet et meget tarveligt Resultat. En stor Feder paa Sjælland skriver, at Fedningen paa Sjælland bragte meget store Tab; man ventede paa Udørselstilladelse, men denne udeblev. Samme mener, at det maa snart være forbi med Fedning af Malkekvangsbesætninger, da Lødekøerne stige i Pris.

Fedning af unge Kreaturer for Kjøbenhavns Markedet har ogsaa givet daarligt Resultat, da Markedet har været overfyldt. Ogsaa fra Jylland er sendt en Del Kvæg til Kjøbenhavn. I Randers Egnen er fedet ikke saa faa Kvier og unge Stude for Kjøbenhavn, men, med Undtagelse af de i November og først i December afgaaede, ogsaa med daarligt Resultat.

Efter de ugentlige Noteringer i »U. f. L.« har Gjennemsnitsprisen paa Kjøbenhavns Kvægtorv for 1896 været 46.1 Øre pr. Pd. slagtet Vægt for bedste Kvalitet, en kummerlig Pris, samt 19.₆ Øre for daarligste Vare noteret. De højeste Noteringer falde paa Aarets første 4 Maaneder og naaer dér 48 Øre. Laveste maa nedlige Gjennemsnitspris for 1ste Kl. er 44¹/₂ Øre i Oktober. Paa Hamburgs Kvægmarked har 1ste Kl.

Kjød været noteret til en Gjennemsnitspris af 55.₁₀ Øre. Den højeste maanedlige Gjennemsnitspris falder paa Januar med 57.₄₀ Øre, den laveste paa Oktober med 51.₉₅ Øre, hvilket er en Svingning af 5¹/₂ Øre.

Udførslen af levende Kvæg er taget stærkt af, hvilket jo ganske simpelt er en naturlig Følge af de lave Priser i Forbindelse med Sjællands Udelukkelse fra det tyske Marked. Derimod er Indførslen taget stærkt til. Denne beløb sig til 11016 Stkr. imod 222 Stkr. forrige Aar. Overskudsudførslen af Hornkvæg (»Oxer og Køer«) var i 1895—96 77579 Stkr. imod 119254 Stkr. i 1894—95; den virkelige Udførsel var 31000 Stkr. færre end det foregaaende Aar.

For Kalvenes Vedkommende have vi nu en Overskudsindførsel af 320 Stkr. Der er udført 914 Stkr. og indført 1234.

Kjødexporten er tiltaget med 3 Mill. Pd. (8,238829 mod 5,215751 Pd.), men den er dog mindre end i 1893—94. Englands-Markedet har ikke været godt, og Exporten til Tyskland generes i høj Grad af Tolden. Vor Kjødexport er som Helhed endnu kun lidet omfattende.

Man ser nu den Mærkelighed, at vi ogsaa have Overskudsindførsel af Faar. Denne var 2219 Stkr. Vi have indført 9269 og kun udført 7050 Stkr. I 1894—95 udførte vi 8159 Stkr., altsaa dog kun godt 1000 Stkr. flere, men Indførslen beløb sig da kun til 16 Stkr.

Ægproduktionen er i Stigning. Overskudsudførslen af Æg var 8,467,510 Snese imod 6,685,904 Snese i 1894—95.

Kvægavlen. Det er højst glædeligt at se, hvorledes mange Landmænd — om end langt fra alle — kraftig reagere mod de lave Priser paa dyriske Produkter ved

energisk at søge Produktionen gjort mere rentabel, dels gennem Arbejde paa Avlens Omraade, dels, og ikke mindst, ved at skaffe sig et grundigt Indblik i og Kjendskab til hele Kvægholdets økonomiske Fysiognomie. Mere end nogensinde tidligere er det Produktets Godhed og dets Tilvirkningspris, som Opmærksomheden henledes paa; det er en Opgang i Kvaliteten og en Nedgang i Tilvirkningsprisen, der er afgjørende for det økonomiske Udbytte. Men en saadan naaes kun gennem energisk Anspændelse af alle gode Kræfter.

At trænge ind i Kvægholdets Mysterier er Tidens Løsen. At faa rigtig Rede paa Mælke- og Smørmængde, fortæret Foder, Indtægt og Udgift for ikke blot hele Besætningen, men saavidt gjørligt for den enkelte Ko, er for Tiden Gjenstand for Manges Bestræbelser. Og det er aabenbart en god Opgave, man der har sat sig, en Opgave, der lønner sin Arbejder. Det er ikke alene dette at vide, om man har en Ko, der giver fed eller mager Mælk, men om vedkommende Ko er et rentabelt Dyr eller ikke. Det er Rentabilitetsspørgsmaalet, Trangen til og Nødvendigheden af at vide Besked i Landbruget, kort sagt Regnskabssagen, der nu gennem Sammenslutning, ved Samarbejde, synes at skulle skaffe sig, om ikke den Plads den fortjener, saa dog anderledes Albuerum end tidligere.

Det er gennem Dannelsen eller Oprettelsen af de saakaldte »Kontrolforeninger«, at dette Samarbejde om ovennævnte Opgave særlig udfolder sig, hvert Tilfælde i Jylland. I disse Foreningers Virksomhed se vi en væsentlig Faktor til Fremme af et lønnende og rationelt Kvægbrug. Jeg omtalte i min Aarsberetning for 1895 Kontrolforeningen for Vejen og Omegn, dens Virkemaade og dens Formaal, og udtalte, at den sikkert vilde faa Efterlignere. Saaledes er det ogsaa gaaet. Der er for Øjeblikket mindst 10 Kontrolforeninger i Jylland, i det væsentligste med samme Formaal og Arbejdsmaade som Foreningen i Vejen,

foruden at der i adskillige Mejerier ved Mejeristens Hjælp og i enkelte Landboforeninger ved en antagen Assistents Hjælp foretages dels Flødebestemmelse dels Fedtbestemmelse af Mælken af de enkelte Køer, men uden at dette er forbundet med Regnskabsføring og Kontrol over Produktionen i sin Helhed. Paa Lolland-Falster foretages Fedtundersøgelser af enkelte Køer paa ca. 12—14 Besætninger efter Landboforeningens Foranstaltning, og dér vejledes tillige i Regnskabsføring.

Fra Kontrollforeningen for Vejen og Omegn foreligger der et Aars interessant Regnskabsopgjør. Udviklingen dér er iøvrigt denne, at man ikke alene efter 2 Aars Virksomhed fortsætter denne, men Kontrollen udvides til fra Foraaret 1897 ogsaa at omfatte Ungkvæg og Kalve samt Svineholdet, jævnsides med at Regnskabet tænkes ført lidt mere udførligt. Foreningen har i den Anledning optaget 6 nye Medlemmer (ialt 19) og antaget 2 Assistenten. Disse skulle ogsaa hjælpe til ved Stambogsføringen over Avlsdyrene. Blandt Landmændene er Jordbunden godt beredt for Dannelsen af slige Sammenslutninger, en Sag der dog ikke bør forceres. Bevægelsen er betegnende for 1896 og for Situationen.

Af andre landøkonomiske Samfundsopgaver sigtende til Fremme af et virkeligt økonomisk ledet Kvæghold og en rationel Avl skal atter mindes om Konkurrence mellem hele velledede Kvæghold.* Slige Konkurrencer, grundet over omfattende og dygtige Undersøgelser af de konkurrerende Besætningers Værdi baade til Avl og Brug høre til de Foranstaltninger, der skabe Initiativer og blive banebrydende for Fremskridt i videre Kredse paa de forskjellige Omraader, der vedrøre Kvægholdet.

Den første 2-aarige Konkurrence paa Fyen under Fyens Stifts patriotiske Selskab afsluttedes i Efteraaret, og der fortsættes paa en ny. Konkurrencen i Randers Amt under Amtshusholdnings-Selskabet begyndte 1. April 1896, den er ogsaa 2-aarig, og i Horsens ny Landbrugsselskab har man arbejdet i et Aar —

nærmest et Prøveaar — men har nu begyndt en 2-aarig Periode. Lolland-Falster (Maribo Amts økonomiske Selskab) afsluttede sin etaarige Konkurrence i Vinteren 1895—96, og Sjællænderne have nu paa deres Delegeretmøde vedtaget at lade afholde en 2-aarig Konkurrence. Disse Konkurrencer skulle bl. andet hjælpe os til bedre Besætninger og en bedre Udnyttelse af de foreliggende, thi det tiltrænges overmaade meget. Vi bør ikke glemme, at om end vor Smørproduktion er stor, saa er den dog ikke nær stor nok efter vort Koantal. Der er endnu en Mængde Kvæghold med et jammerligt Mælkeudbytte. Og Grunden dertil skal ikke mindst søges i en slet og uøkonomisk Behandling og Fodring af Køerne, om end selvfølgelig der ogsaa findes mange Individuer, der ikke fortjene at have Tag over Hovedet og ikke kunne give Vederlag for Føde og Pasning. Trods de mange Fremskridt, der virkelig ere gjorte, er Gjennemsnitsaarsudbyttet af de danske Køer ikke naaet 4000 Pd. Mælk, — der mangler endnu et Par Hundrede Pund.

Kvægavlsforeningerne have i deres Helhed gaaet deres jævne, rolige Gang. Naar ikke Formaålet er alt for mangearartet, vise de sig, som formodet, at være istand til at udføre et særdeles godt Arbejde paa Avlens Omraade og at kunne bevare deres Levedygtighed. En Del Foreninger ere opløste i de senere Aar — ogsaa i 1896 — hvoraf dog ikke faa ere opstaaede igjen i fornyet og forbedret Skikkelse, men der er ogsaa oprettet mange nye Foreninger, hvis Medlemmer forhaabentlig have større Forstaaelse af Sagen og større Udholdenhed til at føre den igjennem, end der har vist sig at være hos Mange, særlig i de Egne hvor for nogle Aar siden Kvægavlsforeningerne næsten skød op af Jorden som Paddehatte. — Iøvrigt arter Arbejdet sig jo meget forskjellig indenfor de enkelte Foreninger, og Resultaterne blive derefter. Som statsunderstøttet Institution, og hvor vi skulle have de Mange med, bør de krævede

Former for Virksomheden i Foreningerne være saa enkle som vel muligt, noget man har havt rig Lejlighed til at erfare. Interessen for Arbejdet i Kvægavlsforeningerne søger man øge paa forskjellig Maade. Adskillige Landboforeninger aabne ved deres Dyrskue Adgang for Kvægavlsforeningerne, noget der finder Sted baade i Jylland, paa Sjælland og Fyen. Paa Fyen er der udsat Præmie for det bedst gennemførte Regnskab med de enkelte Køer i Kvægavlsforeningen, en priselig Foranstaltning. Thi paa Regnskabsvæsenets Omraade udrette Kvægavlsforeningerne, Landet taget som Helhed, kun lidt. I hvert Tilfælde er det meget smaat i saa Henseende i Jylland, og jeg tror ikke, vi maa vente os, at dette vil blive synderlig anderledes hos det store Flertal i en overskuelig Fremtid. At ikke faa Foreninger kunde gennemføre noget paa dette Omraade og med stor Fordel er imidlertid lige saa sikkert. Men Hold af gode Avlsdyr, Anskaffelse af de bedst mulige Tyre og et godt Opdræt af Afkommet er og skal være Kjærnepunktet i Kvægavlsforeningernes Virksomhed, og ville vi kun holde dette fast, og gjøre hvad vi formaa paa dette Omraade — og her formaa vi særdeles meget — da skal det nok kjendes ogsaa fremtidig, at Kvægavlsforeningerne ikke for-gjæves have søgt at højne den danske Kvægbe-stand. Der er endnu ret store, døde Pletter, hvor Kvægavlsforeningerne ikke kunne trives. I det nord-vestlige Jylland (Thy-Mors), hvor Mælkeribruget, trods de daarlige Kvægpriser, ikke alligevel synes at kunne faa Hovedpladsen i Kvægholdet, hvor man mere og mere kjører paa Korthornsblandinger, gradvis fortærende det gamle vestjydske Kvægslag, uden Plan i Avlen og kun med Dagen i Morgen for Øje, dér kunne Kvægavlsforeningerne ikke trives.

Gode Avlsdyr have været i rigtig god Pris. Der er solgt røde Tyre til 2000 Kr., og der er budt 1500 Kr. for jydske. Der er intet til Hinder for, at Opdrætterne

kunne faa høje Priser for virkelig gode Dyr af fortrinlig Familie og Afstamning. Det bedste er her i Reglen det billigste, men det er ikke Alle, der have Forstaaelsen heraf. Efter »Jydsk Husdyravl« er der i 1896 for 27 Stk. røde (hvoraf de fleste fynske) Tyre betalt en Gjennemsnitspris af 730 Kroner (750 Kroner i 1895), hvoraf én til 2000 Kr. (Hellerup), én til 1500 Kr., 2 til 1000 Kr. Stk. og 2 til 900 Kr. Stk. For 29 Tyre af jydsk Race er betalt en Gjennemsnitspris af 470 Kr. (400 Kroner i 1895), hvoraf én til 1000 Kr. (S. Elkjær.) én til 800 Kr. og 3 til 700 Kr. Stk. Fra S. Elkjær er endvidere solgt en 2 Aars Tyr for 1200 Kr.

Dyrskuerne have ogsaa i 1896 taget Opdrætternes Interesse stærkt fangen. For mange af Landboforeningerne er der al Grund til at tage under nøje Overvejelse, om der ikke bør reformeres, navnlig ved Præmiesummens Fordeling. Det kan næppe være i Husdyrlovens Aand, om end fuldt tilladelig efter dens Ordlyd, at anvende, hvad der faktisk gjøres i adskillige Foreninger, betydelig større Beløb til Præmiering af »enkelte Køer og Kvier« (heri dog medregnet Præmier til Husmandskøer) end til »Tyre« og »Samlinger« tilsammen. At Avlens Tarv og Fremgang ved en slig Fremgangsmaade ikke kan være Hovedsagen er ganske sikkert. Ogsaa i Retning af Dyrenes Inddeling og Dyrskuets ydre Ordning, hvad vi ikke her kunne komme nærmere ind paa, er der meget endnu at lære. At udsætte Extra-præmier for de »enkelte Køer«, der møde med »Bevis« for at have leveret saa og saa stort et aarligt Smørudbytte, vilde derimod være i høj Grad at anbefale, væsentlig for derigjennem at vække Opmærksomheden for Betydningen af, om Koen giver fed eller mager Mælk og saaledes bidrage til at bane Vej for Kontrol og Regnskabsføring. I den Retning have enkelte Landboforeninger ogsaa virket allerede.

Af større Dyrskuer mindes vi Foreningen af

jydske Landboforeningers 3die Fællesdyrskue for unge Dyr i Holstebro i Dagene 10—11 og 12 Juli, der ubetinget var det bedste og mest vellykkede af de endnu afholdte. Holstebro viste sig som et særdeles godt Mødested. Tilslutningen var meget stor og Modtagelsen fortrinlig. Smukt og fyldigt var det jydske Malkekvæg repræsenteret ved Samlinger fra Herskind, Skibby og Trustrup o. fl. og ved den store Samling Tyre fra S. Elkjær, der tilkjenndtes en Ærespræmie.

Fyens Stifts patriotiske Selskab afholdt i Forbindelse med Statsdyrskuet for 2det Distrikt et meget stort og imponerende Dyrskue i Odense d. 19 og 20 Juni. Som sædvanlig var her meget smukke Repræsentanter baade af Tyre og Kvægsamlinger for det fynske Kvæg, der vidnede om det fremskredne Stade, Kvægavlen paa Fyen indtager. Her var aabnet Adgang for Kollektivsamlinger fra Kvægavlsforeninger; hvilken Afdeling frembød adskilligt af Interesse. Ogsaa Kvægavlsforeningen »Fyen« havde en meget stor og god Fremstilling, men maatte selvfølgelig undvære sine Matadorer, der vare udstillede af de enkelte Opdrættere. Men disse Skuer ere ved at blive overvældende; 2 Dage er utilstrækkeligt til en Udstilling af det Omfang.

Fra Dyrskuesaisonen skal endelig ikke mindst nævnes Danmarks hæderfulde Deltagelse i Malmø-udstillingen, hvor de danske Heste- og Kvægracer saa smukt repræsenteredes ved jydske Heste og fyensk Kvæg, udstillede med Statens Støtte. Privat havde D. Lassen, Enggaarden, udstillet særdeles gode Repræsentanter for sin Stamme af Oxfordshiredowns, særlig en smuk Samling Faar.

Til Gaardbogaard i Vendsyssel er der, af Godsejer Jørgen Larsen, indført direkte fra Øen Jersey 87 Stkr. Kvæg, Tyre, Kvier og Køer af Jersey-Racen. Det vil blive af megen Interesse at iagttage, hvorledes denne Kvægrace med sine karakteristiske og ejendomme-

lige Egenskaber, særlig i Retning af Mælkens Fedme og Farve, under saa forandrede Forhold vil udvikle sig i de kommende Generationer.

Til Racecentret paa Henneberg Ladegaard blev der i Maj af Kammeraad Hansen anskaffet en 14 Mdr. gml., meget lovende Korthornstyr af fortrinlig Afstamning. —

Paa Svineavlens Omraade har der været stærkt Røre i det sidste Aar. Udelukkelsen fra det tyske Marked har utvivlsomt dog medført det Gode, at man mere energisk har kastet sig over at producere Kjødsvin for det engelske Marked. Erkjendelsen af den Betydning, det vilde have, at faa Svineavlen, ligesom Kvæg- og Hesteavlen — ind under en mere rationel Førelse, har affødt adskillige Foranstaltninger sigtende dertil. Paa den ene Side Oprettelsen af Centre for Renavl af Forædlingsmaterialet: large white improved english breed of pigs (Yorkshire), paa den anden Side Oprettelsen af Centre for Renavl af Landsvin for derigjennem at hindre Kilden til store, sunde, hurtigvoxende, stærkt mælkegivende og frugtbare Grisemødre i at udtørres.

De provinsielle Fællesforeninger af Landboforeninger tage Yorkshirecentrene under deres Ledelse. Saadant er jo — som omtalt ifjor allerede — sket for Sjællands Vedkommende, hvor man har 5 Centre. I Jylland arbejdes for af faa mindst 5 Centre oprettet i indeværende Aar eller snarest muligt, og et lignende Foretagende forberedes paa Fyen og Lolland-Falster. Medens Oprettelsen og Ledelsen af Yorkshirecentrene ikke er en saa vanskelig Opgave at løse, vil for Landsvinenes Vedkommende Realisationen af Tanken om Dannelsen af Centre og disses Ledelse, hvilken Opgave maa varetages af Landboforeningerne, være ulige vanskeligere af flere Grunde, dog ingenlunde uoverkommelig. Rom blev ikke bygget paa en Dag! Først og fremmest skal Arbejdet for denne store og vanskelige Side af Sagen i god Forstand tages med Ro. Der skal

vindes Erfaring, men derfor skal der ogsaa arbejdes, og der vil blive arbejdet.

Fra vore gode Svinebesætninger rundt om i Landet er der som sædvanlig spredt en Del gode Til-lægsdyr. Paa Fællesskuet i Holstebro var der en stor og smuk Udstilling af unge Svin fra N. H. Sørensen, Dortheasmindel, en god Repræsentation for det vel-kjendte Brændpunkt for Avl af Yorkshireracen i Jylland.

Faareholdet bliver mindre og mindre; vi have jo end ikke sidste Aar forsynet os selv med Faarekjød; Indførslen oversteg Udførslen. Dette Forhold er næppe det heldigste. — Det er i hvert Fald sikkert, at hvad enten Faareholdet indtager en større eller mindre Plads i vort Husdyrhold, saa betaler det sig godt at gjøre noget for at forbedre Avlen, ved Anskaffelsen af gode Avlsdyr, ligesom Faaret er meget taknemligt for god Røgt og Pleje. Et godt Faarehold, selv om det er lille, hjælper sit til at klare Stillingen i vore vanskelige Tider. Der er Adskillige, som véd dette og gjør efter det, men der er Flere, for hvem det endnu ikke er gaaet op, at det gjælder ikke om, hvormeget vi arbejde med, men om hvad vi arbejde med og hvorledes vi arbejde. D. Lassen Enggaarden, har, efter Malmøudstillingen, indført 3 meget lovende Avlsdyr — 2 Væddere og 1 Faar — Oxforddowns fra Tjoløholm i Sverrig; begge Vædderne ere importerede fra England og ere smukke, velvoxne Dyr af fortrinlig Type og Finhed, der sikkert ville kunne gjøre god Gavn i Enggaardens Faareflok.

Sundhedstilstanden blandt vore Husdyr har som Helhed været god. — Kalvedødelighed optræder jo nu og da ret ondartet, særlig paa større Gaarde, og den bekæmpes med større eller mindre Held ved forskellige Midler. Om dens Aarsager og mest virknings-

fulde Bekæmpelse faa vi forhaabentlig lige saa god Rede, som vi nu ved Prof. Bang's og Assistent Stribolts Arbejder vedrørende Kalvekastning har faaet Klarhed over Aarsagen til den smitsomme Kastning hos Kvæget. Man bør nu ikke forsømme i Praxis at udnytte den Viden, som den videnskabelige Forskning her har skaffet os, thi skjøndt intet specifikt Middel mod Kalvekastning er anvist, ingen egentlig Modgift er funden, saa er der gjennem de Oplysninger angaaende Sygdommens Aarsag, Sæde og Udbredelsesmaade peget paa forskjellige gode Vaaben til Sygdommens Bekæmpelse. Disse gjælder det da om at gjøre praktisk Brug af.

Hvad angaar Tuberkolusens Bekæmpelse, da er der stor Fremgang med Hensyn til Anvendelse af Tuberkulinprøver og hvad dermed hænger sammen. Aaret har ogsaa bragt store Fremskridt i Retning af Tilvejebringelse af selvvirkende Pasteuriseringsapparater.

Af Landbrugs Literatur fremkommen i 1896 vedrørende Husdyrbruget skal her nævnes en Række Stambøger for Kvæg og Heste, saaledes: Stambog over Tyre af jydsk Race, Hæfte IV, Stambog over Tyre af rød dansk Malke race, Hæfte I, Stambog over Heste af jydsk Race, Hopper III, udgivet af de samvirkende danske Landboforeninger, samt Stambog over Tyre af rødt dansk Malkekælvæg i Lolland-Falsters Stift udgivet af Maribo Amts økonomiske Selskab. Endvidere »Beskrivelse af Landbrugets Udvikling i Danmark« af I. B. Krarup, der indeholder Beskrivelser af enkelte Landbrug og er at betragte som Tillæg til første Bind, og en »Beretning om Kvægbruget i Kjøbenhavns Amt, særlig gamle Roskilde Amt«, ved I. Brink-Lassen, udgivet af de samvirkende Landboforeninger i Sjællands Stift.